

7

1 9 6 5
T E M M U Z

mimarlık

M İ M A R L A R O D A S I Y A Y I N O R G A N I

MİMARLAR ODASI YAYIN ORGANI

Kapak,

Konya'nın hava fotoğrafı üzerine Y. Mimar Muhlis Türkmen'in Alâaddin Külliyesine ait eskisi.

3. YIL, SAYI 21
T E M M U Z
1 9 6 5 / 7

Yayın: TMMOB Mimarlar Odası adına Yayın Komitesi, AKSÜT Levent, BAYTOP Firuzan, HASOL Doğan, UYAR-OĞLU Turhan. Sahibi: Mimarlar Odası Yayın Komitesi adına, Levent AKSÜT. Yazı İşleri Müdürü: Erol KULAKSIZ-OĞLU. Yayın Uzmanları: ÖZER Bülent, ŞEN Necati. İdare Yeri: Üftade Sokak 1/3 Elmadağ-İstanbul, Tel.: 47 44 72. Basıldığı Yer: Kâğıt ve Basım İşleri A. Ş., Kışeler: Birlik Kışe.

Basılan yazılar geri verilmez. Basılmayanlar geri alınabilir. İlanlardan sorumluluk kabul edilmez. Türkiye'nin her tarafındaki üyelerimize parasız gönderilir. Sayısı: 5 TL. Altı aylık 30 TL., Yıllık 60 TL. 1964/2 den önceki sayıların adedi 2,5 TL. Ekstra sayılar yıllık abonelere normal fiyata verilir.

İlan tarifesi: Kapak dışı 1000 TL., kapak içi 750 TL., iç sahife 500 TL., yarım iç sahife 300 TL., dörtte bir iç sahife 175 TL.

İçindekiler

Haberler	2	
Mimarlar Odasının Toplum Hizmetindeki Çabaları	7	Doğan HASOL
Türkiyede Genel Yerleşme Sorunu	8	Mimarlar Odası Şehircilik Komitesi Raporu
Modern Şehirlerin Gelişmesi ve Türkiye'ye Has Bazı Eğilimler	10	Mübeccel Belik KIRAY
Konya İmar Planı Yarışması	13	
Konya İmar Planı Proje Müsabakası Sergisinin Düşündürdükleri	20	Orhan GÖÇER
Kayıbettiğimiz Kıymetler: Sedat Çetinaş	23	Turhan UYAROĞLU
Plânlama Alanında Araştırma	25	
Gravür İçin Birkaç Söz	28	Özdemir ALTAN
Bibliyografya	31	
Son Haberler	31	

MİMARLIK, siz meslektaşlarımızın dergisidir.

Mimarlık dergisi özellikle meslektaşlarımızın yazılarıyla beslenmekte, gönderilen yazılar dergi temaları ve Yayın Komitesi faaliyet programı çerçevesi dahilinde değerlendirilerek basılmaktadır. Onun için, Mimarlık dergisi ancak sizin göstereceğiniz ilgi ölçüsünde bir seviye ve değer kazanabilmektedir.

Yayın Komitemiz, siz meslektaşlarımızın fikriyatını aksettirmekten uzak ve başka yönde bir dergi çıkarma şeklini, Camiamız için yararlı bulmamaktadır. Bütün bunlardan dolayı, meslektaşlarımıza ve bu arada akademik kariyer mensubu Üyelerimize de büyük ölçüde görev düşmektedir.

MİMARLIK sizindir, her türlü yardımınıza ve ilginize muhtaçtır.

Yardımlarınız ve ilginizle O'nu layık olduğunuz daha üstün bir seviyeye çıkaralım.

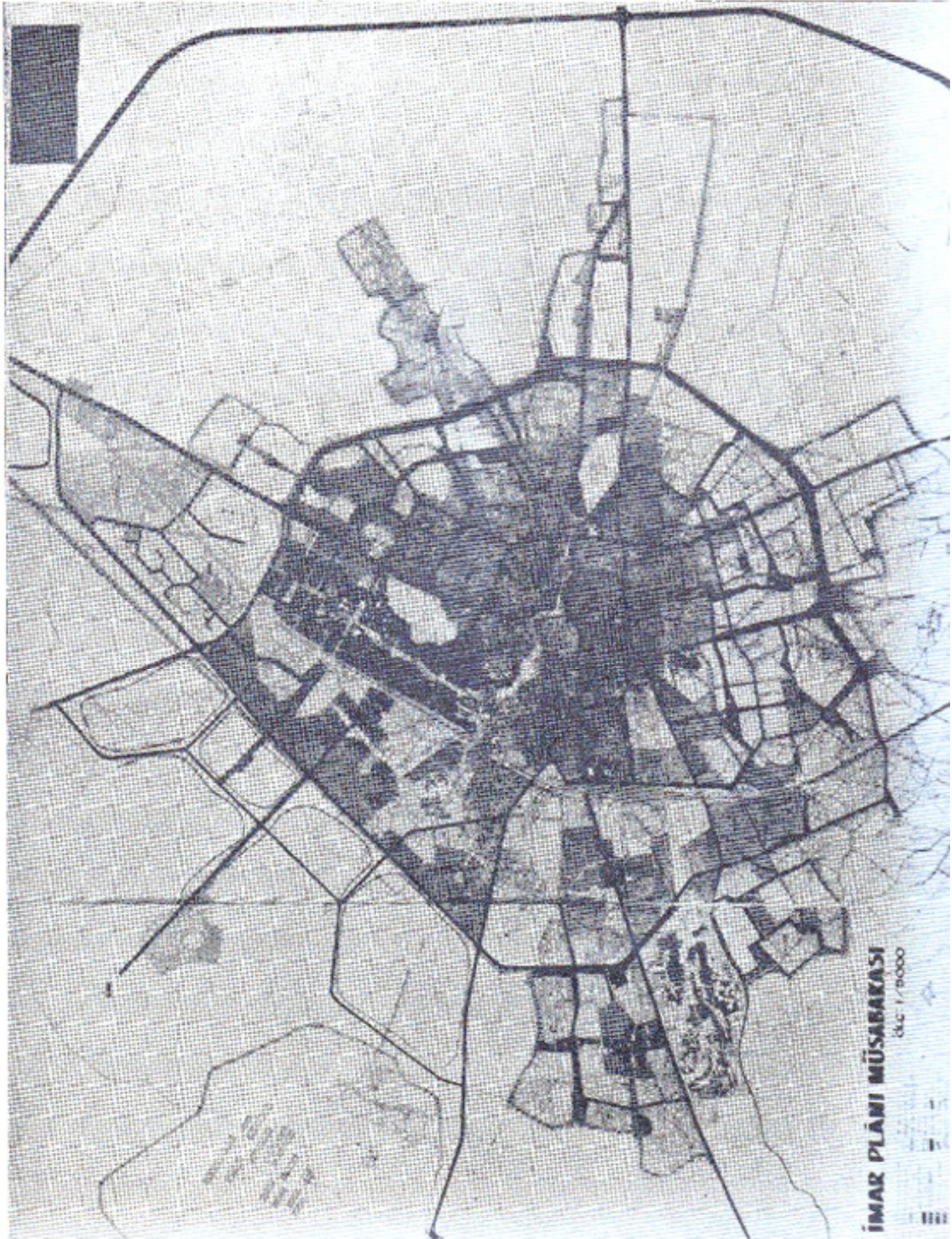
yarışmalar

konya imar plâni yarışması

1. Ödül

Yavuz TAŞCI

Halûk BERKŞAN

Jüri raporu

Konya İmar plânı yarışması jürisi 29. Mart.1965 Pazartesi günü saat 14 de Konya Lisesi Salonunda toplandı.

Jüri başkanlığına Mithat Yenen, ikinci başkanlığına Zahit Mutlusoy seçildiler. Başkan oturumu açtı. Raportörlere söz verdi. Raportörlerin raporu okundu. Yarışmaya 34 projenin iştirak ettiği ve yarışma dışı bırakılacak proje olmadığı görüldü.

Yönetmelik gereğince, jüri üyeleri teker teker projeleri ve hazırlayanları gördüklerini, bilmediklerini, projeler ve müellifleriyle bir ilişkileri olmadıklarını bildirdiler.

Jüri, çalışmalarına aşağıdaki şekilde başladı:

Yarışmacının verilen genel bilgiler ve kendi incelemeleri ışığı altında yaptığı analiz sonucunda şehrin bugünkü ve gelecekteki durumu ile ilgili ne gibi bir senteze vardığı, şehir ve şehrinin yapantısı konusunda ne gibi gelişmeler teklif ettiği, bu gelişmeyi gerçekleştirecek uy-

gulama yollarının ne olduğunu anlayabilmek için jüri heyeti önce her projenin raporunu okuyarak incelemeye tabi tuttu. Jüri heyeti 29, 30, 31. Mart. 1965 günleri yaptığı çalışmalar sonucunda yarışmaya katılan 34 projenin raporlarını okuyarak projeleri ilk tetkikten geçirdi.

Bu inceleme sonucunda, yarışmaların çok büyük değer taşıyan, faydalı düşünceleri içine alan çalışmalar yaptıkları ve özellikle raporların bir kısmının metod bakımından çok iyi ele alındıkları görüldü.

Projelerin değerlendirilmesi için ortak görüşleri belirtmek amacıyla bir çalışma yapılarak aşağıdaki kriterler tesbit edildi.

- 1 - projenin gelişme yönü hakkındaki ana karar ve gelişme ile mevcut yapılar arasındaki bağlantı,
- 2 - Kentsel yapının şehirlerarası ilişkilerinin araştırılması,
- 3 - Plânın getirdiği kentsel yapının incelenmesi,
- 4 - Farklı fonksiyonların arazi kullanış-

larının incelenmesi:

- a) Alan ve yoğunluk bakımından,
- b) Yerleşme bakımından,
- c) Bağlantılar bakımından,

5 - Genellikle plânın ve özellikle 4 yıllık programın uygulanma açısından gerçekçilik ölçüğü.

Bu kriterlerin tesbitinden sonra şehir toplu halde yeniden gezildi.

Bunun üzerine projeler üzerinde jüri üyeleri 1.Nisan.1965 tarihinde ayrı ayrı incelemelerde bulundular.

2.Nisan.1965 günü projeler birinci elemeye tabi tutuldu ,ve :

10 sıra numaralı,

15 sıra numaralı,

18 sıra numaralı projeler raporlarıyla birlikte incelendiğinde, yarışmanlardan istenen konu için getirdikleri çözümlerin yeterli olmadığı kanısına oybirliğiyle varılarak birinci elemeye elendiler.

Bunu takiben jüri üyelerinin teker teker yaptıkları yeni bir inceleme sonucunda kalan projeler ikinci elemeye tabi tutuldular.

Bu eleme sonucunda :

Rapor ve plânlarında yer yer iyi çözümler getirmiş olmalarına mukabil, tüm olarak kentsel bir yapının gelişimi için amaca uygun bir sonuç elde edemedikleri görüşü ile :

- 1 sıra numaralı proje 5 - 4
- 4 sıra numaralı proje 7 - 2
- 16 sıra numaralı proje Oybirliğiyle
- 17 sıra numaralı proje 6 - 3
- 19 sıra numaralı proje 6 - 3
- 21 sıra numaralı proje 5 - 4
- 23 sıra numaralı proje 8 - 1
- 25 sıra numaralı proje Oybirliğiyle
- 27 sıra numaralı proje 8 - 1
- 29 sıra numaralı proje 5 - 4
- 30 sıra numaralı proje Oybirliğiyle
- 31 sıra numaralı proje Oybirliğiyle
- 32 sıra numaralı proje Oybirliğiyle
- 34 sıra numaralı proje 8 - 1

oy olarak elendiler.

Bu elemeler sonucunda kalan proje sayısının ödül ve mansiyon alacak projeler sayısının iki katından bir fazla sayıda olduğu görüldüğünden, projeler üçüncü bir elemeye tabi tutuldu.

2 No. lu proje ,ticaret ve sanayi alanla-

rının yoğunluk, yüzölçümü uygun, plânın tüm bir kentsel yapı geliştirme çabası olumlu, terminal yerleşimi ve kuzey-güney, iç ve dış bağlantılarının uygun busının tabii gelişme yönünde olmaması, lunmasına mukabil, genel gelişme sahası yeni iskân bölgesinde merkez fonksiyonlarının yetersizliği, üniversite - Alâaddin Tepesi bağlantısının zor gerçekleşecek nitelikte olması bakımından 5-4 oyla üçüncü elemeye çıkartılmıştır.

3 No. lu proje; gelişme yönlerinin uygun, eski ticaret alanının yeni gelişme alanlarıyla ilişkisi iyi, terminal yerleşmesinin uygun, ticaret ve sanayi alanlarının yoğunluk ve yüzölçümlerinin yeterli, sanayinin yeşil tampon sahalarla ayrılmış bulunmasının uygun olmasına mukabil, şehirler arası bağlantı ve dış çevre yollarının iyi düzenlenememiş olması, yeni gelişme alanlarının kentsel yapıyı bütünleştirememesi, bakımlarından 6-3 oyla üçüncü elemeye çıkartılmıştır.

5 No. lu proje; gelişme yönlerinin kısmen gerçekçi, sanayi ve küçük sanatlar yüzölçümü ve yoğunluğunun ölçülü, kentsel yapı iskeletinin düzeni olmasına mukabil ,ticaret alanlarının gelişme yön-

3. Ödül

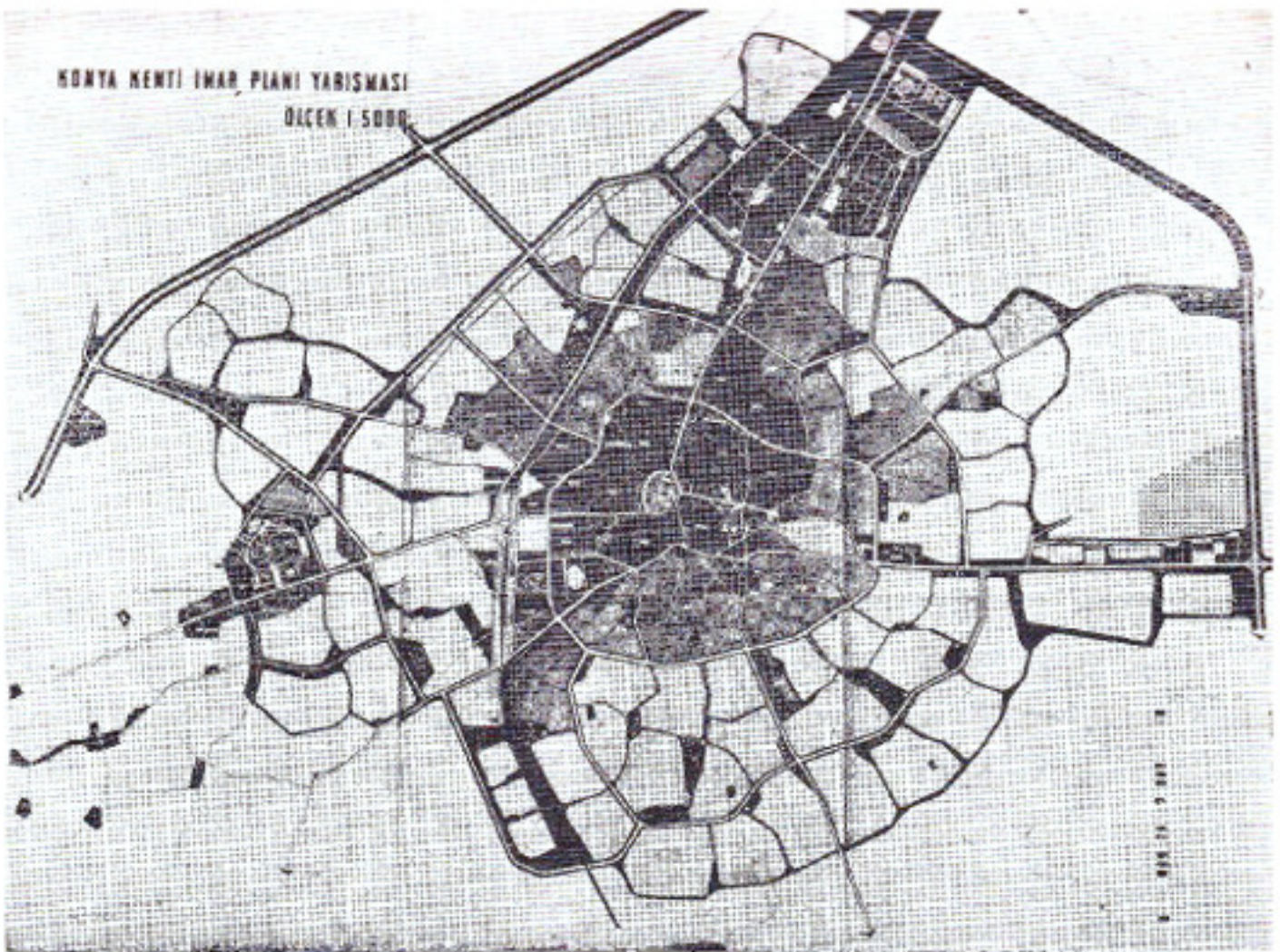
Halûk ALATAN
Remin BİLER

lerinin mahzurlu, yeni bölgelerdeki ticaretin kararsız, İsparta-Kzmir dış çevre yolunun olumsuz, teklif ring yolunun mübalâalı ve kullanışsız, kültür ve spor tesislerinin gelişigüzel yerleştirilmiş olması bakımından 6-3 oyla üçüncü elemeye çıkartılmıştır.

9 sıra No. lu proje; genel gelişme yönleri doğru, merkezdeki ticaret bölgesinin gelişmesi ölçülü olmasına mukabil, iskânın gelişme ölçülerinin hatalı, ünitelerinin ve yol şebekesinin etüdsüz, plânlamanın tatminkâr olmaması gözönünde tutularak 8-1 oyla üçüncü elemeye çıkartılmıştır.

11 sıra No. lu proje; genel yerleşme yönlerinin kısmen gerçekçi, yol şebekesinin kararlı, olmasına mukabil, sanayiın eski şehir ile yeni gelişen iskân bölgesi arasında bölücü olması, raporunun tamamen yetersiz olması, gelişmelerde ünite anlamının bulunmaması bakımından 5-4 oyla üçüncü elemeye çıkartılmıştır.

KONYA KENTİ İMAR PLANI YARIŞMASI
ÖLÇEK 1:5000

14 sıra No. lu proje; ünitelerin tertibi iyi, gelişme yönlerinin oldukça gerçekçi olmasına mukabil, yol şebekesinin olumsuz, garaj terminalinin şehir bünyesi dışında olması, ticaret merkezinin inkişaf istikametinin gelişen İskân üniteleri ile iyi bir bağlantı yapmaması, fuar ve kültür-parkı sahasının pahalı bir bölgede bulunması, şehir merkezindeki İslâhatın gerçekçi olmaması bakımından 8-1 oyla üçüncü elemelerde çıkartılmıştır.

24 sıra No. lu proje; konsantrik bir sistemi parçalayan cüretkâr bir fikir getirmesine mukabil, bu fikri yeterli şekilde geliştirememiş olması dolayısıyla oybirliğiyle üçüncü elemelerde çıkartılmıştır.

26 sıra N. lu proje; gelişme yönü gerçekçi, ticaret alanları olumlu bulunmasına mukabil, yol ve bağlantılarının ölçsüz, müşterek tesislerin düzensiz ve şehir bünyesi dışında olması sebebiyle 8-1 oyla üçüncü elemelerde çıkartılmıştır.

28 sıra No. lu proje; gelişme yönlerinin İmar içerisinde olmasına mukabil, yol şebekesinin kısıtlı, ticaret gelişme yönünün ve sanayi yerleşmesinin hatalı bu-

lunmasından dolayı 5-4 oyla üçüncü elemelerde çıkartılmıştır.

Gerikalan 8 proje üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda, mansiyon ve ödül hak kazanan projelerin ayrılması için oylama yapılmış ve 6, 13, 8 sıra numaralı projeler mükâfat grubuna, geri kalan 7, 12, 20, 22, 33 sıra numaralı projeler ise mansiyon grubuna ayrılmıştır. Mansiyon grubuna ayrılan projeler üzerinde yapılan görüşmeler sonucunda ise :

33 numaralı projede, mevcut meskûn sahaların kısmen terk edilmiş veya dandurulmuş olmasına, projenin genellikle şekilsel ve gerçekten uzak bir nitelik sunmasına karşılık ,şehre çok değişik bir şahsiyet vermek için şehirselsel bünyeyi cazip bir iç toplayıcı yolun çevresinde geliştirmek isteyiş, bu yolun içerisindeki bölgeye fazla müdahale etmemesi, esas şehirler arası yolun bir noktada bu iç dağılış yoluna bağlanması düşünceleri ilgi çekici bulunmuş ve proje 5-4 oyla beşinci mansiyona lâyık görülmüştür.

12 sıra numaralı projede, şehir gelişmesinin, radyo konsantrik kabul edilmesi, bazı gelişmelerin gerçekçi teklifler ol-

1. Mansiyon

Behçet BAYKUT
Vedat ONAMAY
Fahri YETMAN

maması, doğudaki küçük sanatlar, depolama alanı ve garajın şehre göre ters yerleşmesine karşılık, şehir içi ve şehirler arası yol bağlantısının olumlu, mevcut ticaretin gelişme yönlerinin ve yeni teklif edilen merkezin bağlayıcı bir karakter taşıması, ünite konsepsiyonunun mevcudiyeti ve plânın kentsel bir yapı sağlayabilmesi tesbit edildiğinden, bu projenin 7-2 oyla 4. Mansiyona hak kazanmasına karar verilmiştir.

22 sıra numaralı projede, gelişmenin genel olarak radyo konsantrik tipte olduğu, büyük ring yolunun şehirselsel bünyeye uygun olmaması, gelişme ünitelerinin belirli olmasına mukabil, gerçekçi bir çaba göstermesi, batı gelişmesinin uygun oluşu gerekçesiyle 5-4 oyla üçüncü mansiyona lâyık görülmüştür.

20 sıra numaralı projede, her yöne gelişme kabul etmesi kentsel bir bütün sağlayamaması, dış ring yolunun görevini sağlayacak bir nitelikte olmamasına mu-

kabil, hâkim gelişme yönünün gerçekçi olması, garaj yerinin iyi seçilmesi, mevcut şehir mahallelerinin daha iyi kullanılması için gösterdiği çaba, uygulama kademelerinin etüd edilmiş olması nedenleriyle bu proje 5-4 oyla ikinci mansiyona lâyık görülmüştür.

7 sıra numaralı projede, çok şematik bir radyo konsantrik gelişme düzeni seçmiş olmasına, çevre kara yolunun mübalâalı bir ölçüde ele alınmış, büyük gelişme yönünde lüzumlu bir merkez teşhisi yapmamış olmasına karşılık, az kesif bir Meram yerleşmesini incelemiş olması, Ankara Devlet yolu üzerindeki fuar ve diğer kuruluşlarla sağladığı bütünlüğün olumluluğu, mevcut ticaretin gelişme yönünün iyi seçilmiş olması ve batıya doğru umumi tesislerin bağlayıcı rolü oynamaları nedeniyle bu proje 5-4 oy alarak birinci mansiyona lâyık görülmüştür.

Mükâfat grubuna ayrılan projeler üzerinde yapılan görüşmelerde ise :

6 sıra numaralı projede, eski şehri bugünkü karakteri ile muhafaza etmek, Meram'ı bağık bir alan olarak korumak

amaçlarıyla kuzey-batı yönünde yeni bir şehir kurulması ipotezine dayanıldığı görülmüştür.

Bu şehrsel bünyeyi sağlayabilmek amacıyla eski ve yeni şehri bağlayan yöneltici bir merkez öngörülmektedir.

Bu düşüncenin bütün cazipliğine rağmen, büyük uygulama zorlukları vardır.

Bu merkez ve diğer merkezlerin ölçüleri, Konya'nın bir bölgesel merkez olarak düşünülmesi halinde bile çok mübalâalı tutulmuştur.

Tekli fedilen iskân bölgesi içindeki yerleşme gruplarını bağlayan yol şebekesi de mübalâalı ve karışiktır.

Bu teklifin, mali ve diğer yönlerden tahakkuku imkânı bulunsa dahi, kullanılacak zaman 20 yılın çok ötesinde bir süreyi kapsıyacak, bu sürede de eski şehrin gelişmesi tabii ise de, bu husus, projede gözönünde tutulmamıştır.

Projenin özelliğini teşkil eden en mühim unsur, cesaretle ve kararlı olarak bir gelişme çözümü seçmiş olmasıdır. Ayrıca, şehrin iç bünyesinde genellikle cazip çö-

züm yolları teklif etmektedir. Şehre yeni bir bünye kazandırmak amacını güden bu proje, 6-3 oyla 3. ödüle lâyık görülmüştür.

13 sıra numaralı projede, şehrin batıya gelişme eğilimine dayanılarak radyo konsantrik sisteminden açık bir şekilde kurtulan bir çözüme gidilmiştir. Ancak, hakim gelişme sahalarıyla mevcut merkez arasında kesinti teşkil eden sanayi tesisleri bir problem olarak kalmaktadır. Ayrıca, eski şehirdeki merkezle yeni gelişme alanları arasındaki bağlantı çabası yetersiz görülmektedir. Kuzey-güney yollarının eş değerde ve birbirine yakın olarak düşünülmesi de olumlu karşılanmamıştır.

2. Mansiyon

Prof. Kemal Ahmet ARÜ
Prof. Gündüz ÖZDEŞ
Dr. Ahmet KESKİN
Saim BEYGO
Orhan GÖÇER

